

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Acta Synodalia Dioecesana Ecclesiae Mediolanensis, Pars Secunda

Borromeo, Carlo

Brixiae, 1603

De Baptisterio. Cap. XIX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11399

in imo scabelli gradu est; rursusq; à pavimento ecclesiæ in altum non minus septem cubitis ducatur, amplius verò pro ratione ecclesiæ.

Et lampadibus, cum vna solum quæ coluceat, accendenda est, illa in medio collocata tantum accendatur.

DE BAPTISTERIO. Cap. XIX.

HIS omnibus expositis, nunc locus est, ut ad baptisterij ratione formamq; commonstrandam transeamus.

Baptisterium igitur cum sacrario in singulis cathedralibus, & item (ut in cõcilijs nostris provincialibus prescriptum est) parochialibus, atque in alijs etiam quibusvis ecclesijs, vbi vel animarum cura geritur, vel facultate ab Episcopo ob causam data illud constitui concessum est, forma & modo infra præfinito pro vniuscuiusq; ecclesiæ ratione amplitudine ve extruatur.

De loco, & forma cappellæ Baptisterij.

PRIMO in vnaquaque ecclesia cathedrali, & archipresbyterali, præpositurali, aliove nomine, quæ caput plebis sit, Baptisterij locus, & forma hæc esse potest.

Locus à fronte ecclesiæ, prout situs fert, distans, ad meridiemque vergens, architecti iudicio deligatur; quo in loco sancti Ioannis Baptistæ nomine sacellum cappellave, cuius vacuum sit triginta tribus circiter cubitis, exedificetur insigni structuræ opere, pro illius ecclesiæ ratione.

Forma exedificationis rotunda, aut octangula, aut sexangula, alia ve eiusmodi, quæ perfecti circuli fines non egrediatur, adhibenda est: illa verò accommodatior, & decentior, quæ octanguli similitudinem exhibet.

Tectum ædificij huius fornicato conamertate opere sit; ac pro modo formæ eminentius fastigiato, laminisque plumbeis operto; tum in ipso summo fastigio è tholo constet, vnde lux ab omni parte excipiat.

Pavimentum è marmore lapideve solido, & opere tessellato, aut vbi id non

potest, testaceo saltem fiat: à soloq; vig publicæ exte altius gradibus tribus pluribusve; modò ne solo ecclesiæ altius sit.

Ianua ad occidentem versus spectet, paruo vestibulo ornata; formaq; vt supra in ostio ecclesiæ demonstrata.

Fenestræ plures pro ædificij modo, & architecti periti iudicio; singulæ autem forma eidem architecto probata pro ratione ædificij.

Ædificij totius altitudo vsque ad summum fastigium ducta, latitudini respondeat pro operis ratione; idq; de consilio item architecti.

De altari Cappellæ Baptisterij.

ALTARE vnum tantum in hoc sacello exedificandum est; cubitis duobus à pariete ad orientem versus extructo distans; si modò amplitudo sacelli tantum spatij ferat: forma autem reliquorum altarium, & modo præfinito fiat, maniat, sepiatur, instruatur, atque ornatur.

Super quo item altari in pariete expressa sit sacra historia S. Ioannis Baptistæ Christum Dominum baptizantis.

Si verò ne altare quidem præfinita amplitudine, & ratione extrui vilo modo potest; illius saltem loco sit icona, aut pictura sacra in pariete expressa sancti Ioannis item Baptistæ.

De loco Baptisterij, vbi separatim ab ecclesia extrui non potest.

VBI præterea sacellum Sancti Ioannis Baptistæ ab ecclesia separatim non est, neque item præ facultatibus exedificari potest; tunc in sacello ecclesiæ Baptisterium forma infra suo loco demonstrata fieri poterit concessu Episcopi.

De distinctione Baptisterij more Romano, & Ambrosiano.

SEQVITVR, ut Baptisterij formam demonstremus: quam ita distinximus, prout baptismini ministrandi nunc vsus est.

More Romano baptisterium illud diximus, illam scilicet baptisterij formam accommodatam ad baptizandum aquæ effusione; cum in ecclesijs fere omnibus ritu Romano ventibus, ita baptizari moris,

moris & consuetudinis frequentioris hodie sit.

Alteram porrò formam exstructam ad vsum baptizandi immersione, appellauimus baptisterium Ambrosiano more; vtpote cum hic immersionis vsus in ecclesijs ritus Ambrosiani seruetur ac retineatur.

De situ & forma baptisterij more Romano.

Situs Baptisterij in media cappella esse debet; isque cum late patens cubitos vndecim; tum ita profundus, vt à cappelle pavimento descendatur tribus saltem gradibus; hocque descensu & aliquantula profunditate, aliquam sepulchri similitudinem exhibeat.

In imo autem graduum descensu spatium vacuum sit, quod per diametrum amplè pateat cubitos septem & vncias sexdecim.

In eo spatio medio vas baptisterij in quod aqua desuet, ponatur: cuius latitudo vacua per mediam rectam lineam sit cubitis tribus; altitudo duobus.

Forma autem sit, vel rotunda, vel octangula, vel alia, que cum forma cappelle conueniat.

Cõficiatur verò ex vno si potest lapide solido marmoreo, vel alterius gnis; aut è duabus pluribusve laminis marmoreis lapideisve, crassitudine vnciarum octo. Eeq; laminę solidę, nec spongiosę sint; rectę, atque apta commissura inter se compactę, ac firmiter conglutinatę: intrinsecus præterea opere leuigato expositę; extrinsecus decenter ornatus specie pię exulptę.

Huius vasis fundus sternatur ac solidetur, si ex vno tantum lapide non constet, scilicet crustis marmoreis siliiceisve, aptè vtsupra inter se connexis, bitumineq; bene firmatis.

Vndiq; itè diuexus, ac paululò accliuor sit, exiguos aliquot canaliculos habens: quibus ad foramen medio situ sub basi columellę suffossum aqua deriuetur.

Sub fundo præterea huius vasis cisterna paruula pro sacrario loco sub-erraneo effodiatur: in quã aqua ex infantis qui baptizatur capite dilapsa confluat.

Ita eiusdem fundi lociue medio columel

la marmorga figatur erigaturve, supposita eius scapo basi triangula, aut quadrangula, sexangula, aut alia que videbitur forma: eaque politè & ornato opere decenter elaborata.

In columellæ huius summa parte, vas ipsum baptismale (in quo per totum annum baptismalis aqua seruabitur) aptè decenterq; collocetur.

Quod vas forma rotunda, vel octangula sit, aliave eiusmodi, quæ respondeat formę cappellę, vasisq; inferioris: late autem pateat cubitos duos, profundè autem vncias circiter duodecim, aut paulò amplius, pro vrbis locorumve amplitudine, proq; ecclesiarum ratione.

Hoc vas altius collocatum illo inferiori esse poterit vncijs circiter sexdecim; altitudine scilicet ab inferioris summo labro, ad huius quod superius est vasis labri summitatem perpendicularo ducta.

De cochleari argenteo.

Cochleare argenteum, ad aquam infantis qui baptizatur capiti infundendam adhibeatur: idque è superiori vase manubrio à summa parte paululum adunco appendatur.

Eiusmodi sit, vt ab illius ore è parte sinistra labrum paulò contractius instar paruuli canalıs existat; vnde in infantis caput aqua tenuiter effundatur.

De situ & forma Baptisterij more Ambrosiano.

Atque hæc quidem de forma & situ baptisterij more Romano: nunc sequitur situs & forma more Ambrosiano. Primò situs baptisterij in media cappella, atque eiusmodi, vt gradibus eò cum descendatur, ad instar sepulchri sit; què admodum supra in forma baptisterij Romani demonstratum est.

Vasis autem baptismalis forma, quam ex antiquis baptisteriorum vestigijs peruetere esse animaduertimus, hæc ipsis baptisterijs exstruendis præfinita, in eiusmodi ecclesijs cathedralibus, plebanis, præposituralibus, archipresbyteralibusve adhibenda erit.

Vas è marmore lapideve solido nõ spongioso fiat: quòd si ex vno tantum integro lapide marmoreo fieri pot, ad baptif-

peifimalis fontis inftar fepulchri extruendi vltim accommodatus erit; fi minus ex vno folo, è duobus; ac fi ne ex his quidem, è pluribus lapidibus quadratis aptè inter fe compactis, bitumineq; firmiter consolidatis extrui potelt.

Qui lapides craffitudine vnciarum octo ab interiori parte læuigato opere expolito; ab exteriori decenter pia fculptura elaborati eflè debent.

Forma, vt illud fuperius more Romano, octangula, aut rotunda, aut alia cum ædificij ratione conuenienti.

Altitudine ab ima ad fummam partem ducta eflè debet cubitorum duorum.

Latitudine per vacuū ducta tricubitali. Foramine ab ima parte, quæ ad orientem verius ftatuetur, trianciali fit: vnde cum aqua paptifimalis renouatur, vetus in facrarium, quod fubtus, vt infra demonftratur, inftar paruulæ cifternæ extruetur, defluat.

Id verò foramen ligno quærneo, vel fraxineo, eoq; arido, ftuppæ inuolucris obducto, aut alia firmiori ratione benè obftruatur.

Fundo folido integroq; conflet, fi ex vno tantum lapide factum efl: fi verò è pluribus; fundum habeat, accurato diligentiq; teftaceo opere confectū, & folidè ita pauimētatum, vt ne rimula quidè fit, vnde aqua sèfim effluere vllò modo poffit. Eiusmodi præterea fundus fit, vt totus accliuiter pendeat ad foramen verius. In vmbilico cappellæ fitusve præfiniti, eiusmodi vas firmiter communitum ftatuatur vt fupra.

Cifternula, in quam aqua baptifimalis cum renouatur, effluet, à parte orientali pro facrario fuffodiatur, in plano quod circum baptifterij vas efl.

Quæ cifternula propè baptifimali vafi adhærens, ex oftio vndiq; conflet; hocq; valuulis, fera, ac peflulo firmiter munitur; tantumq; pateat, cum per illud, aperto vafis foramine, aquam effundi opus efl.

Communia Baptifterij Romani & Ambrofanæ.

H V I V S Baptifterij Ambrofanæ & Romani, quod ad extruccionē attinet, hæc communia eflè poffunt: operimen-

tum feu ciborium, fiteus fpatium, fepimentum, ornatus, teftum, & conopœum, vt mox infra vniufcuiusque forma demonftratur.

De ciborio.

OPERIMENTVM, quod ciborium dicunt, & vtriusq; baptifterij vfui accommodatū eflè potelt, è marmore lapidevè folido in ecclefijs in fignioribus fiat: & columellis pilaftrifq; auguftioribus, vt in intercolumnijs fatis commodi fpatij detur, altitudine duorum cubitorum fuffultum, firma ftrutura nitatur. Quæ columellæ pilaftratae ve; vbi ritu Romano baptifterium efl, vafis inferioris labro fupmo fixæ collocentur; vbi Ambrofanò, in vafis ipfius baptifimalis labro consolidatæ hæreant.

In earum columellarum fummitate, Epifylij & Zophori ornatus decens, coronixq; de architecti confilio adhibeatur; tum totum opus operimenti contegatur tefto marmoreo, forma orbiculari, aut pyramidalis: in cuius fupma parte ftatua collocetur Sancti Ioannis Baptiftæ Chriftrum Dominum baptizantis. Spatia autem illa inter pilaftratas interiecta, valuulis æneis aliqua pia hiftoria confatis ita occludantur; vt cum vfū venerit, amoueri queant.

De menfa.

V A S I baptifterij, fiue Romano fiue Ambrofanò more forma fupra præfcripta extructi, & cæteris item alia forma infra demonftratis, ad baptifimalis aquæ afferuandæ mundiciem, menfa è duabus tabulis nucis confans, fibulisq; ferreis media inter fe iuncta, & inter ciborium vafq; ipfum collocata adhibeatur: qua eiusdem vafis oftium præ illius vafis forma & modo planè tegatur, & claudatur.

Quæ menfa, vbi ritu Ambrofanò mergendo baptizatur, in baptifterijs folùm amplioribus locum habeat; nè infantis immerfio impediatur: in omnibus autem, vbi ritu Romano bapifmus infufione miniftratur, eflè potelt.

De fitu vtriusque Baptifterij.

S I T V S verò vtriusque baptifterij for-

forma eadem sit, quas vas baptismale, & cappella.
Huius situs planum solidetur tessellato opere marmoreo: cingatur columnario opere à summo gradu.

De columnario.

FORMA columnarij sit, pro baptisterij ædificationis modo.

Constet columnis octo, ordine singulis, aut sexdecim, ordine binis: si sexangula forma, ex columnis sex, aut duodecim, pro formæ ratione.

Ornetur, & cingatur à summa parte zophoro & coronicibus de architecti consilio.

Operiatur tecto laqueato, aut fornice, aut opere concamerato arundinibus firmiter contexto, tectorijque incrustatione, & albarij operis celati inauratiq̄ue specie exornato.

Interseptum sit etiam hoc columnarij clathrato opere ab vna ad alteram columnam ducto: atque ita omnino, vt de clathratis ferreis capellarum supra præscriptum est.

De Conopœo.

CONOPOEVUM ad ciborium totum contegendum adhibeatur: idque è serico aut subserico coloris albi sit; qui color mysterij huius sacramenti rationibus responderet: non tamen è tela decenti eiusdem coloris vetatur.

De armario sacri chrisomatis &c.

ARMARIUM autem, in quo sacri chrisomatis, & olei catechumenorum vasculum, liber ritualis sacramentorum, mantilia, & reliqua ad baptismi ministracionem necessaria reponuntur, ad baptisterij Romano Ambrosiano ve more extructi vsus, in ipsa cappella ab aliquo latere in pariete, aut parieti adherens, de consilio architecti fieri poterit; valuis, fera, & pessulo benè clausum, marmoreoque opere sculpturave pijs imaginibus elaborata ornatum: intrinsecus autem partitum ac decenter distinctum, pro ratione & vsu rerum quæ ibi asseruandæ sunt; tum verò tabulis pulpæ circumamictum, aut alijs eiusmodi, vt ab humiditate, quæ ex muro aut

marmore existit, omnino defendatur. Panno autem serico albi coloris vndique circumuestitum sit.

De baptisterio angustiori.

VBI verò præ situs angustia, aut præ tenuitate facultatum, Sancti Ioannis Baptistæ facellum, & baptisterium ita amplum atque altum extrui non potest; eadem tamen vtriusque seruata forma angustius fiat: ita vt baptisterium, remoto columnario opere, clathris solum ferreis, gradui (quem vnum tantum in descensu habeat) affixis cingatur: & tecto facelli solo operiatur; cum alterum proprium præ ædificij humilitate habere non queat.

Facultas præterea operimenti, ciborijve, etiam cum armario coniuncti, ex ligno forma vt infra demonstrata construendi erit, vbi marmoreum illud fieri non poterit.

De altera facelli situsve forma, ad vtriusque baptisterij & Romani Ambrosiani vsus.

IN omni ecclesia parochiali, aliave inferiori, vbi fontem baptismalem constitui concessum sit, intus ad ostium maius, & à latere vbi euangelium legitur, facellum cappellave extruatur; quæ instar aliarum capellarum lateralium sit, quæ pro altaribus exædificantur.

De illius pavimento, limine, longitudine, latitudine, altitudine, toto denique spatio, fornice, clathris ferreis, alijsve, & cæteris, seruentur quæcunq̄ in alijs cappellis quæ cum altaribus sunt, præscribuntur.

Quibus verò in ecclesijs præ situs angustia extrui non potest, quæ tantæ magnitudinis sit, quantam præfinitimus; ea tamen omnino exædificetur, quæ situs sui spatio baptisterij saltem opus totum supra demonstratū capiat; tum præterea aliquantulum loci sit sacerdoti baptismum ministranti, & compatribus. Si verò ab euangelij parte ad præscriptum cappella hæc extrui nullo modo potest; ab altera parte, vbi præfinita forma, & comodius possit, ea exædificetur arbitrio Episcopi, vt infra exponitur.

Vbi autem per loci angustias, nec ab altera

tera

tera parte, neq; hac exigua quidem magnitudine fieri cappella potest; tunc ab euangelij latere, ad ostium paries aliquantulum ita concuatur, vt foris etiã ad hemicycli formam promineat; in qua concuitate baptisterium totum aut pars aptè cohæreat; & clathris ferreis à tribus partibus sepiatur.

Vbi præterea neque hac forma exstrui potest; ab eo ipso latere propè parietem illud collocetur; ea tamen adhibita ratione, vt ne vel impediri vel occupari à situ ianux possit, quæ ab eo latere stet: & clathris item vt supra muniatur: ita tamen vt inter hæc & ipsum baptisterij opus spatij tantum intersit, quantum est cubitus, aut paulò amplius pro situs ratione.

Illa autem cautio, ne baptisterij situ, ianua quæ à latere maioris ostij est, impediat, adhibenda est etiã accuratè in omni infra demonstrata baptisterij forma.

Verùm quòd maximè, si potest, caueatur, nè baptisterium parieti proximum adhæreat; cùm ecclesia nullis etiam nauibus constans, ampla tamen est; tunc ad illius ostium ab eodem euangelij latere, situs, qui ab vno & altero pariete cubitis duobus vel pluribus pro spatij modo, seruata illa vt mox supra ratione equè distet, clathris ferreis, forma quadrata aut octågula, vel eiusmodi præfiniatur. In cuius situs medio baptisteriũ cuiusmodi forma sit ita collocetur; vt ab omni clathrorum sepimento cubiti vnus & dimidij saltem si potest, spatio absit. Si verò nauibus & intercolumnijs non valde inter se distantibus ecclesia exstructa est; intra illius tantum intercolumnij ecclesiæ ostio maiori proximi fines, ab eo ipso euangelij latere, aut in eo spatio, quod intercolumnio & ianua maiori cõtinetur, baptisterium præscripto spatio clathris ferreis cõcludatur; atque ita, vt is situs conclusus, formam quadratam, aut octangulam, aliamve, quæ pro loci ratione commodior decentiorq; videatur, exhibeat.

Quæcunque verò de forma clathrorum, & altitudine, loco de cappellis supra dicta sunt, eadem in clathris pro baptisterio seruanda erunt. Baptisterium quocunque situ vel forma

in ecclesia constructum, si Episcopi iudicio præ tenuitate facultatum cancellis ferreis sepi non potest, nec marmoreis item; ligneis saltem muniatur, vt cappellis præscriptum est.

De loco baptisterij à dextro latere.

Vbi Episcopi iudicio, à dextro potius quàm à sinistro ecclesiæ latere commodius præscripta ratione baptisterium constitui queat; ab eo eisdem facultate data ponetur, seruata in ceteris proximè præscripta ratione.

Baptisterij cappella, seu hemicyclus, seu paries, proxima pictura sancti Ioannis Baptistæ ornetur Christum Dominum baptizantis.

In eiusmodi cappella, aut loco situve, baptisterium, ad quod vno pluribusve gradibus descensus fiat, & forma in ceteris etiam superius demonstrata, ecclesiæq; vel Romanæ vel Ambrosianæ vsui accommodata exstruatur, si pro facultatum ratione potest: si minus, forma sequens formanda est more Romano.

Forma secunda Baptisterij more Romano.

Vas rotundum, aut alia decenti forma quæ videbitur, è marmore aliove solido lapide, per diametrum latè cubitis duobus & dimidio patens fiat; profundum vncijs octo, aut decem ad summum; & in fundo sensim concuum, cum suis vt supra, canaliculis.

In base columnave collocabitur; à pavimento autem vsque ad labrum vasis nõ altius cubitis duobus.

In eius medio foramen digito circiter patens sit: quod per columellam basemque vsque ad paruulam cisternam effusa quæ baptismalis excipiendæ causa suffossam penetret.

De altero vase.

Præterea in eiusdem vasis medio, alterum etiam vas marmoreum itidè forma simili, at amplitudine minoris; ita vt per diametrum cubito vno & vncijs octo cum ipsius vasis crassitudine latè patens statuatur.

Idque vas sustentetur aliquo marmoreo lapideove fulcimento, quod in vase

inse-

inferiori nitatur.
Hocque ipso in vase minori baptismalis aqua asseruetur.

Forma secunda Baptisteryi more Ambrosiano.

Forma autem Baptisteryi Ambrosiani secunda hæc erit.
Vas modo ac forma vt mox supra more Romano prænitata fiat: at in medio non perforatum: sed profundius excavatum: nec verò superiori vase, vt illud, cõstet. Sin autem vas ipsum non ex solido lapide factum sit, ita vt aqua sensim disperdatur; in eo inseratur aliud vas stamineum creumve stannatum, donec aliud lapideum solidum, nec rimosum spongiosumve paretur.

De sacrario.

Sacrarium autem ad Baptisteryi huius more Ambrosiano extracti vsus, fieri potest vno aut altero modo infra demonstrato de sacrarijs; ita tamen, vt & Baptisteryum & sacrarium intra vnus septi fines concludantur.

Communia vtrique secundæ Baptisteryi formæ.

Pauimentum autem Baptisteryi (cuiusmodi forma, siue Romano, siue Ambrosiano vsu demonstrata sit) etiam in Ecclesia ita profundè sternatur, vt si minus tribus gradibus, vno saltem ad baptismum descendatur; quamuis Baptisteryi vas columella suffultum emineat. Baptisteryo, quod extra capellam hemicyclive concavitatem totum, vel ex parte positum est, siue parieti inhæreat, siue ab eo distet, fiat tegumentum, aut opere fornicato, quod duabus pluribusve columnis ab ipso pariete paululum, extantibus suffulciatur; aut struatur tabulis scissilibus, iisque pictura piè ornatis; aut è tela picta fiat.

Quod è ligno, aut è tela integumentum cathenis ferreis è tecto pendentibus, aut alia firma structura sustineatur.

De ciborio, & armario.

Ciborium verò & armarium vtriusque commune, eiusmodi fiet.

Pyramidis forma illud extruetur, ex tabulis scissilibus nuceis politè elaboratis, & vbi potest, pictis etiam, atque decorè inauratis.

Quæ tabulæ inter se aptè commissæ, & compactæ, omni coassatione cohæreant: earumque commissuræ paruulis tenuibusque assulis coronicibusve rectè annexis ita contegi debent, vt nec puluis, neque vllæ aliæ sordes in Baptisteryum penetrent.

In ciborium labro vasis inferioris Baptisteryi, si Romani moris est; si Ambrosiani, summitate labri ipsius vasis baptismalis nitatur atque suffulciatur.

A cuius ciborii parte superiori, armarium paruulum asseruandis sacris oleis, aliisque rebus ad baptismi ministracionem necessariis accommodatum, extrui debet: quod à summo vase distet vnciis circiter octo, intrinsecus autem tela serica coloris albi benè circumuestiatur.

De ciborii altera forma.

Ciborii præterea forma altera esse potest: quæ è ligno etiam vt altera cõfecta, columellis & pilastratis ligneis suffulta, eodem modo fiat, quo supra demonstrata est forma ciborii marmorei.

De valuis ciborii.

Ciborii valuæ, quacunque forma illud sit, anteriorem parietem ecclesiæ spectare debent; vt & baptizantis sacerdotis facies, & infantis qui baptizatur caput, ad orientem versus respiciat. Nec verò intrinsecus sed extrinsecus illæ aperiantur: & amplæ præterea sint, vt iis apertis totius Baptisteryi dimidia pars pateat.

Clauæ autem, sera, pessuloque firmissimè claudantur.

De Baptisteryi forma tertia ex vsu Romano tantum.

Alia tertia sequitur Baptisteryi forma, quæ vsui Romano tantum accommodata, permitti poterit, vbi Episcopus præ magna inopia necessario illam concedendam censuerit.

✠ Lapis

Lapis marmoreus solidus opere sculpti li eiusmodi apparetur; qui forma ouata sit, ac longè cubitos duos & uncias octo pateat; latè cubitum vnum & uncias duodecim.

In quo lapide vasa duo, eaque unciarum trium intervallo inter se disuncta scalpro politè concauentur; quæ & forma rotunda sint, & eadem altitudine, amplitudineque item.

Tum columella etiã ad formæ præscriptæ modum sub ouato lapide statuatur. E duobus his vasis vnum erit ad altare maius vrgens, in quo aqua baptismalis afferuabitur; alterum in quo dum baptizatur, aqua eadem effundetur, idque spectans ad parietem altari maiori appositum.

Ideoque in huius fundo paruulus canalis fiat, per quem ad foramen, quod à latere in vna parte fodietur, aqua ducatur; indeque per columellam intus vacuam penetrans, ad subterraneam paruulam cisternam defluat.

Hoc item baptisterium operimento ciboriove ligneo ex præscripta supra forma contegatur; armariolo item vt supra extracto, & conopeo item adhibito. Hæc de Baptisterio; sequitur de sacrario breuis instructio.

DE SACRARIO. Cap. XX.

Sacrarium igitur, præter illud quod cum baptisterio iunctum est, alterum etiam quod alijs vasis in Ecclesia esse debet, in omni cathedrali, præpositurali, archiepiscopali, parochiali, & alia quavis Ecclesia in qua Missa aliquando celebratur, extruatur, ad vnius vel alterius formæ quæ sequitur præscriptæ modum. Idque in capella maiori si commodè potest, neque vllum impedimentum præbet; vel alio ecclesiæ loco, qui sacrariæ propior sit, eiusque vsui accommodatior; à populi autem conspectu remotior; vel in ipsa potius sacraria, si hæc ampla sit, ac præsertim si Ecclesia frequentior, eiusque clerus multus.

Sacrarij prima forma.

Sacrarij prima forma hæc sit: vt vas scilicet è marmore lapideve solido

fiat, instarque fontis baptismalis concauetur: longè patens sit cubitum vnum, latè uncias sexdecim: forma rotunda, vel ouata, vel quadrata, aliave quæ minus situm impediatur.

In medio fundo concauo foramè habeat forma quadrata, quod largè ab omni parte pateat uncias circiter quinque. Suffulciatur columella quadrata, aliave pro ratione vasis, supposita paruula basi: ita vt ab Ecclesiæ pavimento vsque ad summum eius labrum, altè extructum sit cubitis duobus.

Habeat sub foramine paruulum tubulum aqueductumve in media columella effossum scalptumve: qui quadrata etiã forma, amplè itidem pateat uncias quinque; vt per eum aquæ, cineres, aliæque id generis quæ effundètur aut proijciuntur, deorsum effluant.

Infra hunc tubulum aqueductumve cisterna suffodiatur, in quem quæcunque effusa projectave erunt, recipiantur.

Id sacrarium integumento operiatur, quod ex tabulis nuceis sit; atque eiusmodi, vt à parte superiori sensim leni accliuitate quasi pyramidis instar emineat. Claudatur autem firmissimè pestulo, sera, & clauæ.

Sacrarij forma secunda.

ALTERA præterea sacrarij forma hæc erit.

Fenestella in pariete uncias viginti vel cubito, prout illius crassitudo est, concaua extruatur; quæ cubito etiam vno ac paulò amplius latè pateat; alta verò sit cubito item vno & dimidio.

Ab Ecclesiæ pavimento in altitudinem extruatur cubitis circiter duobus.

Cuius fenestellæ solum è solido lapide, eoque concauo sit, in quo foramen insit vt supra.

Forma amplè quadrata: tum aqueductus, & subtus item suffossa cisternula: valulis suis, sera, & clauæ occludatur.

DE VASE AQVÆ SANCTÆ. Cap. XXI.

Hætenus de sacrario; nunc de aquæ sanctæ labro vaseve: quod è marmore